

Arvodesprinciper

Överförmyndarnämnden Mitt

Kontakt: overformyndarnamnden@sundsvall.se

Innehåll

Arvodesprinciper	4
Uppdraget som ställföreträdare.....	4
Förordnad förmyndare enligt 10 kap. Föräldrabalken.....	4
Särskilt förordnad vårdnadshavare enligt 10 kap. Föräldrabalken.....	4
God man enligt 11 kap 1-3 §§ Föräldrabalken.....	4
God man och förvaltare enligt 11 kap 4§ och 7 §. Föräldrabalken.....	4
God man för ensamkommande barn.....	4
Föräldrar som förmyndare.....	5
Ställföreträdarens rätt till arvode.....	5
Kostnads – och reseersättning.....	5
Ersättning för större kostnader.....	5
Ett ideellt uppdrag.....	6
Kontakt med Överförmyndarkontoret.....	6
Vem betalar arvodet?.....	6
Undantag till huvudmannens fördel.....	6
Undantag till huvudmannens nackdel.....	6
Dödsbon.....	7
Överförmyndaren beslutar.....	7
Överklaga.....	7
Utbetalning av arvode.....	7
Om ärendet flyttas till annan kommun.....	7
Arvode till ställföreträdare	8
Ersättning till förordnad förmyndare.....	8
Ersättning till god man enligt 11 kap. 1-3 §§ Föräldrabalken.....	8
Ersättning till god man och förvaltare enligt 11 kap. 4 §, 7 § Föräldrabalken.....	9
Bevaka rätt.....	9
Förvalta egendom.....	10
Sörja för person.....	11
Ersättning till god man ensamkommande barn.....	12
Arvode under asyltiden.....	12
Arvode efter beslut om uppehållstillstånd.....	12
Extraordinärt arvode.....	12

Arvodesprinciper

Det är överförmyndarnämnden som beslutar om arvode och ersättning till de olika ställföreträdarna, efter de lokala förutsättningar som råder i varje kommun.

Överförmyndarnämnden Mitts arvodesprinciper följer i stort Sveriges kommuner och lansting (SKL) rekommendationer men är lokalt anpassade. Arvodesprinciperna är utformade så att de följer gällande prisbasbelopp¹.

Uppdraget som ställföreträdare

Överförmyndarnämnden utövar tillsyn över ställföreträdare enligt föräldrabalken och lagen om god man för ensamkommande barn.

Förordnad förmyndare enligt 10 kap. Föräldrabalken

En förordnad förmyndares uppdrag är att förvalta omyndigas tillgångar och företräda dem i angelägenheter som rör tillgångarna. Det betyder att en förmyndare inte företräder barnet i personliga angelägenheter utan endast i ekonomiska och bevakar barnets rätt i frågor som hör ihop med dess tillgångar.

En medförmyndare har inom sitt uppdrag samma skyldigheter och rättigheter som en förordnad förmyndare.

Särskilt förordnad vårdnadshavare enligt 10 kap. Föräldrabalken

Den eller de personer som förordnas särskilt av tingsrätten till vårdnadshavare blir med automatik även förmyndare för den unge om inte annat sägs. Det betyder att bestämmelserna om förordade förmyndare gäller.

¹ Läs på Statistiska centralbyråns (SCB) hemsida för att veta vilket prisbasbelopp som gäller för innevarande år.

God man enligt 11 kap 1-3 §§ Föräldrabalken

God man enligt 11 kap. 1-3 §§ har ett mer tillfälligt uppdrag som består i att företräda en enskild enligt angivet lagrum.

God man och förvaltare enligt 11 kap 4§ och 7 §. Föräldrabalken

God man och förvaltare har att bevaka sin huvudmans rätt, förvalta hans egendom och sörja för hans person. Uppdraget kan avse alla dessa tre områden men kan också vara begränsat till ett eller två av dem. Uppdraget kan också vara begränsat till en specifik händelse, t.ex. att företräda huvudmannen vid en fastighetsförsäljning.

God man för ensamkommande barn

En god man enligt lagen om god man för ensamkommande barn har att i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. Däremot ingår det inte i uppdraget att sköta den dagliga omvårdnaden eller tillsynen av barnet. Gode mannen har inte heller försörjningsskyldighet gentemot barnet.

Föräldrar som förmyndare

Föräldrar som är förmyndare har endast om det finns särskilda skäl, rätt till arvode och ersättning för utgifter med anledning av förvaltningen av den omyndiges egendom. Kommunen är aldrig betalningsansvarig i dessa ärenden. Antingen betalas ersättningen med den omyndiges medel eller, om det gäller dödsboförvaltning, med dödsboets tillgångar.

Ställföreträdarens rätt till arvode

En ställföreträdare har rätt till ett skäligt arvode och ersättning för de utgifter som varit nödvändiga i uppdraget. Ställföreträdaren har endast rätt till arvode för uppdragets omfattning.

Även om ställföreträdaren inte har delen sörja för person så är hen skyldiga att ha god kännedom om huvudmannens personliga förhållanden. Sådan information måste ställföreträdaren inhämta för att kunna se till att huvudmannens medel används till dennes nytta. Därför ingår det att besöka sin huvudman och ha en personlig kontakt även i delarna bevaka rätt och förvalta egendom. Misskötsamhet kan innebära att inget arvode utgår.

Kostnads – och reseersättning

En ställföreträdare har rätt att begära kostnad- och reseersättning för sitt uppdrag. Ställföreträdare kan få en schablonersättning motsvarande 2 % av prisbasbeloppet. Schablonersättningen ska ersätta kostnader för telefon, proto, med mera. och behöver inte styrkas med kvitton eller andra underlag. I ersättningen ingår även reseersättning motsvarande 20 mil. Om en ställföreträdare yrkar på ersättning för mer än 20 mil ska resekostnaderna styrkas med en komplett körjournal för att reseersättning ska utbetalas.

Körjournalen ska innehålla:

- Datum för resorna
- Antal km per resa
- Färdsätt
- Syfte med resan

Uttag av kostnadsersättning får inte göras löpande under året utan beslut från Överförmyndarnämnden Mitt.

Ersättning för större kostnader

Vid ersättning för högre kostnader än schablonersättningen ska ställföreträdaren redovisa nödvändigheten med kostnaden. Då det gäller större kostnader såsom längre resor, biljettkostnader för längre resor, och liknande är det huvudmannen som ska betala, inte kommunen. Det ska alltid finnas med verifikationer för kostnaderna i årsredovisningen. Om kostnaderna är stora på grund av att ställföreträdaren bor långt bort från huvudmannen, och huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att betala dem, kan det bli aktuellt att utse en annan ställföreträdare.

Ett ideellt uppdrag

Ett uppdrag som god man och/eller förvaltare är till stor del ett ideellt uppdrag. Därför kan inte en ställföreträdare förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och som omfattar allt vad ställföreträdaren har utfört för sin huvudman.

Kontakt med Överförmyndarkontoret

I samtliga ställföreträdares uppdrag ingår att utan särskild ersättning ha kontakter med

Överförmyndarkontoret, upprätta en förteckning, årsräkningar och sluträkningar, upprätta en deklaration samt lämna en skriftlig redogörelse för uppdraget.

Vem betalar arvodet?

Huvudregeln är att det är den enskilde, huvudmannen, som får hjälp av en ställföreträdare som betalar arvodet till ställföreträdaren. Om huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 prisbasbelopp eller tillgångar som överstiger 2 gånger prisbasbelopp ska huvudmannen själv betala. I annat fall betalar kommunen. Med inkomst avses här skattepliktig inkomst brutto. Att arvode och ersättning ska betalas med huvudmannens medel i den mån hans inkomst eller tillgångar överstiger 2,65 prisbasbelopp respektive 2 gånger prisbasbeloppet innebär att huvudmannen får debiteras högst det överskjutande beloppet. Om såväl inkomsten som tillgångarna överstiger den angivna gränsen, får överstigande delar läggas samman vid bedömningen.

Observera att den socialavgift som uppgår på den förordnande ställföreträdares arvode inte ska inkräkta på det inkomstbelopp som den enskilde får behålla. Det är ställföreträdarens skyldighet att planera och spara så att huvudmannen kan betala arvodet och kostnadsersättningen.

Undantag till huvudmannens fördel

Om det föreligger särskilda skäl och omständigheter kan överförmyndarnämnden besluta om undantag till huvudmannens fördel. Särskilda skäl kan exempelvis vara höga vårdkostnader, bundna tillgångar som är svår avyttrande.

Undantag till huvudmannens nackdel

Överförmyndaren kan besluta om undantag till huvudmannens nackdel. Det betyder att huvudmannen får betala ersättningen trots de angivna inkomst- och tillgångsgränserna. Detta kan ske exempelvis om huvudregeln bidrar till kapital bildning eller om huvudmannen har avlidit.

Dödsbon

Arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo ska betalas med dödsboets medel. Vid det kommande skiftet avräknas det beslutade beloppet på huvudmannens arvslott.

I första hand ska dödsboets medel tas i anspråk till täckande av ställföreträdarens anspråk på arvode och ersättning. Vid de tillfällen då dödsboets tillgångar inte räcker eller om boet är av liten omfattning blir kommunens betalningsansvarig om inte särskilda skäl föranleder annat.

Överförmyndaren beslutar

SKL lämnar rekommendationer om arvoden men det är överförmyndarnämnden som lokalt beslutar om arvodesprinciper. Handläggare på Överförmyndarkontoret har via delegation fått bemyndigande att fatta beslut om ersättningens storlek och vem som ska betala.

Överklaga

Den person² som inte är nöjd med överförmyndarnämndens beslut kan skriftligen överklaga beslutet. Överförmyndarnämndens Mitts beslut överklagas hos behörig tingsrätt, Sundsvall eller Hudiksvalls tingsrätt, men ska skickas in till:

Överförmyndarnämnden Mitt
Norrmalmsgatan 4
851 85 Sundsvall

I överklagandet ska det anges vilket beslut som överklagas. Det ska också framgå varför beslutet anses oriktigt och vilken ändring som önskas. Den klagande ska bifoga eventuella handlingar eller annat som stödjer uppfattningen. För att överklagandet ska kunna prövas måste det ha kommit in till överförmyndarnämnden senast inom tre veckor från den dag personen fick del av beslutet.

Utbetalning av arvode

Arvode utbetalas efter att den årliga redovisningen och redogörelsen är granskad eller att en redogörelse för slutfört uppdrag är granskad. Undantag är för godmanskap för ensamkommande barn där betalas arvodet ut kvartalsvis, månaden efter att redovisningen inkommit.

Om ärendet flyttas till annan kommun

Om huvudmannen folkbokför sig i en ny kommun är det överförmyndaren i den nya kommunen som betalar ut arvodet ställföreträdaren och det är deras överförmyndares arvodesprinciper som gäller.

---

² Vem som har rätt att överklaga överförmyndarnämndens beslut beror på vad ärendet gäller. Rätt person kan vara den person beslutet angår eller den person som är part i ärendet eller parts make, mala, sambo eller närmaste släktingar.

Arvode till ställföreträdare

Ersättning till förordnad förmyndare

Beroende på hur stora tillgångar den underårige har och vilken arbetsinsats som krävs av den förordnade förmyndaren avgör överförmyndarnämnden på vilket sätt ställföreträdaren ska ersättas. Om den underårige inte har några tillgångar eller mycket liten ekonomi utbetalas ett schablonbelopp per år 2 % av prisbasbeloppet. Överförmyndarkontoret använder i andra fall arvodesprincipen enligt rubriken ”Förvalta egendom”, arvode till god man och förvaltare (se sid 10)

Ersättning till god man enligt 11 kap. 1-3 §§ Föräldrabalken

En god man som förordats av överförmyndarnämnden har rätt till ett skäligt arvode. Utgångspunkten är att arvode enligt rubriken ”Bevaka rätt”, arvode till god man och förvaltare, ska användas (se sid. 12).

Bevaka rätt

Att bevaka huvudmannens rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för hens person. Men det kan uppstå speciella händelser som utöver de normalt förekommande, t.ex. att huvudmannen blir delägare i ett dödsbo eller att dennes fastighet ska säljas.

Ställföreträdaren ska in dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. Om uppdraget endast innefattar delen bevaka rätt är grundarvode 2-5 % per år av prisbasbeloppet

Grundarvode
per år % av
prisbasbelopp

Kategori 1

T.ex. lägenhetsavveckling, försäljning av fastighet eller bostadsrätt med hjälp av mäklare, boutredning och arvskitte, kontakter med fodringsägare

2-5

Kategori 2

T.ex. skuldsanering, försäljning av fastighet eller bostadsrätt utan mäklare (bör endast ske undantagsvis), mer kvalificerat arbete vid boutredning och arvskitte

3-10

Kategori 3

T.ex. medverka vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete

3-30

Förvalta egendom

Ställföreträdaren ska förvalta huvudmannens tillgångar på bästa sätt för denne såsom att betala räkningar, göra omplaceringar m.m. Tillgångarna ska i skälig omfattning användas för huvudmannens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De tillgångar som därutöver finns ska enligt huvudregeln placeras tryggt och ge skälig avkastning

Kategori 1

Huvudmannen har ett person-/transaktionskonto, ev. också ett sparkonto med ett mindre belopp. Huvudmannen förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende ska ställföreträdaren regelbundet – 1 gång i månaden är lämpligt – kontrollera kassaboken som ska föras vid varje boende. Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.

Grundarvode
per år % av
prisbasbelopp

2-10

Kategori 2

Ställföreträdaren förvaltar samtliga huvudmannens tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren, såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar ställföreträdaren t.ex. ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter (t.ex. skuldsanering) och banker och/eller andra finansieringsrörelser.

10-30

Kategori 3

Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för t.ex. skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.) övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndarnämnden.

30-

Sörja för person

Med att sörja för person menas att ställföreträdaren ska bevaka huvudmannens personliga intressen, d.v.s. se till att huvudmannen får den hjälp och bistånd som hen behöver och har rätt till. Det är dock inte ställföreträdaren som ska utföra de uppgifter som åligger t.ex. socialtjänsten och kan inte räkna med att få arvode för utförande av dessa uppgifter.

Besök i hemmet är viktigt för att ställföreträdaren ska kunna försäkra sig om att huvudmannen har en bra boendemiljö och så hög livskvalitet som möjligt.

Kategori 1

Ett besök per månad, kontakt per telefon med huvudmannen och/eller boendet, à jour om den personliga situationen

Grundarvode
per år % av
prisbasbelopp

5-10

Kategori 2

Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter

10-30

Kategori 3

Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg skall kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, anhöriga och myndigheter.

30-

Ersättning till god man ensamkommande barn

Arvode under asyltiden

- Grundarvode 2000 kr/mån
- Kostnadsersättning 100 kr/mån
- Reseersättning 1,85 kr/km vid resor med egen bil, samt mot kvitto vid andra färdstätt.

Arvode efter beslut om uppehållstillstånd

- Grundarvode 1000 kr/mån
- Kostnadsersättning 100 kr/mån
- Reseersättning 1,85 kr/km vid resor med egen bil, samt mot kvitto vid andra färdstätt.

Extraordinärt arvode

En god man för ensamkommande barn kan begära extra arvode om uppdraget blir betydligt mer omfattande än vad som kunnat förutses. För att en god man för ensamkommande barn ska kunna få extraordinärt arvode ska det tydligt redovisas de skäl som föreligger i ärendet. Extraordinärt arvode betalas ut efter en individuell prövning och tillämpningen är restriktiv.

